ARREST VAN HET HOF
11 december 1985 *

In zaak 192/84,

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur X. Yataganas als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij haar juridisch adviseur G. Kremlis, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verzoekster,

tegen

Helleense Republiek, vertegenwoordigd door L. Stephanou als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ter Griekse ambassade, Val-Sainte-Croix 117,

verweerster,

betreffende een verzoek aan het Hof om vast te stellen dat de Helleense Republiek, door gunstiger kredietvoorwaarden toe te staan bij de aankoop van Griekse landbouwmachines, zulks ten nadele van gelijksoortige, uit de Lid-Staten ingevoerde machines, de krachtens artikel 30 EEG-Verdrag juncto artikel 35 Toetredingsakte op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen, en door niet te antwoorden op de herhaalde verzoeken van de Commissie om inlichtingen over de door deze discriminerende praktijk getroffen machines, de krachtens artikel 5 van het Verdrag op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: Mackenzie Stuart, president, U. Everling en K. Bahlmann, kamerpresidenten, T. Koopmans, O. Due, Y. Galmot en C. Kakouris, rechters,

advocaat-generaal: M. Darmon
griffier: D. Louterman, administrateur

* Procestaal: Grieks.

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 16 oktober 1985,

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij verzoekschrift neergelegd ter griffie van het Hof op 20 juli 1984, heeft de Commissie krachtens artikel 169 EEG-Verdrag beroep ingesteld strekkend tot vaststelling dat de Helleense Republiek, door gunstiger kredietvoorwaarden toe te staan bij de aankoop van Griekse landbouwmachines, zulks ten nadele van gelijksoortige, uit de Lid-Staten ingevoerde machines, de krachtens artikel 30 van het Verdrag juncto artikel 35 Toetredingsakte op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen en door niet te antwoorden op de herhaalde verzoeken van de Commissie om inlichtingen over de door deze discriminerende praktijk getroffen machines, de krachtens artikel 5 van het Verdrag op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

2 Blijkens het dossier mochten, ingevolge een besluit (nr. 749) van het vroegere Coördinatiecomité voor het economisch beleid van de Helleense Republiek van 18 september 1970, landbouwkredietinstellingen — waaronder als belangrijkste de Griekse Landbouwbank — de aankoop van ingevoerde landbouwmachines slechts financieren na overlegging van een verklaring van het ministerie van Industrie, inhoudende dat er in Griekenland geen gelijksoortige machines werden vervaardigd.

3 Bij brief van 22 september 1981 zond het Monetair Comité van de Helleense Republiek aan alle banken een uittreksel uit de notulen van zijn vergadering van 20 augustus 1981, waaruit bleek dat het Monetair Comité had besloten dat „met ingang van de publikatie van dit besluit, alle destijds door het Coördinatiecomité voor het economisch beleid genomen besluiten inzake steunmaatregelen voor de

nationale fabricage van landbouwmachines, worden ingetrokken", en dat „onder de voorwaarden van de geldende bepalingen, de Griekse Landbouwbank aan de landbouwers en de coöperatieve verenigingen financiële steun kan bieden bij de aankoop tegen contante betaling van landbouwmachines uit de nationale produktie of afkomstig uit die van de landen van de Europese Economische Gemeenschap". Bovendien blijkt uit bovenbedoeld besluit, dat het „zal worden gepubliceerd" in het Griekse staatsblad. Bij besluit nr. 1748 van 24 september 1981 bekrachtigde het Economisch Comité van de Helleense Republiek „de intrekking van besluit nr. 749 de dato 18 september 1970 van het Coördinatiecomité voor het economisch beleid".

4 De Commissie verklaart dat haar reeds in de eerste maanden na de toetreding van Griekenland op 1 januari 1981 en gedurende heel 1981 en 1982 klachten bereikten over discriminerende praktijken ten opzichte van landbouwmachines van communuataire oorsprong die in Griekenland werden ingevoerd. De Commissie licht de inhoud van die klachten niet nader toe, maar beperkt zich ertoe te vermelden dat de discriminerende behandeling een gevolg is van „een geheel van administratieve, uit besluit nr. 749/70 voortvloeiende bepalingen".

5 In verband met deze klachten verzocht de Commissie de Griekse regering, haar de tekst mee te delen „van de besluiten inzake de verstrekking van leningen voor de aankoop van landbouwmachines en van de ter uitvoering daarvan getroffen maatregelen". Hoewel zij van de betrokken regering geen enkele tekst ter zake ontving, kwam de Commissie in het bezit van een circulaire (nr. 96 van 6 mei 1982) van de Griekse Landbouwbank, waarin deze bank haar bevoegde diensten in kennis stelde van nota nr. Ph5 3/42 van het ministerie van Industrie en Engerie van 31 maart 1982. In deze nota verzoekt het ministerie de bank, „zolang besluit nr. 749/70 van het vroegere Coördinatiecomité voor het economisch beleid van toepassing blijft, ... erop toe te zien, dat uw diensten voor de verstrekking van leningen voor de aankoop van centrifugeer- en decanteermachines... (voor de uitrusting van oliefabrieken) de overlegging door de belanghebbenden verlangen van een verklaring van onze diensten, inhoudende dat de betrokken machines niet door de nationale industrie worden vervaardigd". In haar circulaire verzoekt de bank haar diensten, het nodige te doen voor de toepassing van deze nota, „en zulks in overeenstemming met de instructies die u zijn gegeven betreffende de aan produkten van nationaal fabrikaat te verlenen voorkeur".

6 Na de instelling van onderhavig beroep heeft het bevoegde ministerie nota nr. Ph5 3/42 ingetrokken bij een op 23 september 1984 tot de bank gerichte brief, waarna de bank, bij circulaire nr. 238 van 24 september, haar circulaire nr. 96/82 introk, er daarbij op wijzend, dat „bijgevolg uw diensten niet langer aan de belanghebbenden de overlegging dienen te vragen van een verklaring, inhoudende dat de toestellen... voor de oliefabrieken niet door de nationale industrie worden vervaardigd".

7 Bij brief van 13 september 1983 schreef de Commissie de regering van de Helleense Republiek aan, om binnen een maand haar opmerkingen te maken met betrekking tot de hierboven beschreven maatregelen — die volgens de Commissie in strijd waren met de artikelen 30 e.v. van het Verdrag —, alsmede met betrekking tot haar verzuim de Commissie de ter beoordeling van de zaak noodzakelijke informatie te verschaffen — welk verzuim volgens de Commissie in strijd was met artikel 5 van het Verdrag. Aangezien de Griekse autoriteiten aan deze uitnodiging geen gevolg gaven, bracht de Commissie op 16 maart 1984 een met redenen omkleed advies uit overeenkomstig artikel 169, eerste alinea, van het Verdrag, en stelde zij de Griekse regering een termijn van één maand om het op te volgen.

8 Bij brief van 2 juli 1984 antwoordde de regering van de Helleense Republiek, dat besluit nr. 749/70 in augustus 1981 was ingetrokken als strijdig met de artikelen 30 e.v. van het Verdrag, dat sedert die intrekking geen enkel nieuw wettelijk voorschrift was ingevoerd, en dat de door de Commissie genoemde latere stukken dus ongeldig waren en niet werden toegepast. Daar de Commissie dit antwoord onbevredigend vond, heeft zij onderhavig beroep ingesteld.

9 De Commissie betoogt dat zowel de nota Ph5 3/42 van het ministerie van Industrie en Energie van 31 maart 1982 als de circulaire nr. 96/82 van de Landbouwbank een discriminerende praktijk in het leven roepen ten nadele van ingevoerde machines voor oliefabrieken.

10 Volgens de Commissie is een dergelijke praktijk strijdig met artikel 30 van het Verdrag, dat de Lid-Staten verbiedt kwantitatieve beperkingen en maatregelen van gelijke werking toe te passen in het intracommunautaire handelsverkeer. Krachtens artikel 35 Toetredingsakte geldt dit verbod vanaf de toetredingsdatum, 1 januari 1981, ook voor Griekenland. De betrokken maatregelen zouden de afzet van in Griekenland vervaardigde machines bevorderen ten nadele van ingevoerde machi-

nes. Want ook al zijn de kopers niet verplicht om een machine van Grieks fabrikaat te kiezen, zij zouden daartoe wel worden gedwongen indien zij een lening van de Landbouwbank, de belangrijkste kredietinstelling in deze sector, wensen te verkrijgen.

11 Volgens de Commissie blijkt zowel uit de door haar overgelegde documenten als uit de ontvangen klachten, dat er door de intrekking op 20 augustus 1981 van besluit nr. 749/70 geen einde is gekomen aan de discriminerende praktijk. De ministeriële nota nr. Ph5 3/42 van 31 maart 1982 en de daarop betrekking hebbende circulaire nr. 96/82 van de Landbouwbank zijn volgens haar slechts voorbeelden van een algemeen, ook na de formele intrekking van deze stukken voortgezet beleid dat van toepassing is op alle soorten landbouwmachines.

12 De Commissie geeft toe, dat zij met betrekking tot andere categorieën machines dan die voor oliefabrieken geen preciseringen kan verschaffen. Dit zou echter te wijten zijn aan het verzuim van de Griekse regering om de teksten met betrekking tot die andere machines over te leggen, welk verzuim een schending zou opleveren van de uit artikel 5 van het Verdrag voortvloeiende verplichting tot samenwerking.

13 De Griekse regering erkent dat een administratieve praktijk om gunstiger kredietvoorwaarden toe te kennen bij de aankoop van landbouwmachines van nationaal fabrikaat ten nadele van gelijksoortige, uit de Lid-Staten ingevoerde machines, een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking is. Zij betwist echter formeel dat die praktijk is blijven bestaan na de intrekking van het oude besluit nr. 749/70 door de twee besluiten die op 20 augustus respectievelijk 24 september 1981 door het Monetair Comité en het Economisch Comité zijn genomen.

14 De ministeriële nota nr. Ph5 3/42 van 31 maart 1982 zou geen wettelijke grondslag hebben gehad en bijgevolg ongeldig zijn geweest. Zij zou nooit zijn toegepast en zelfs op verzoek van de Commissie zijn ingetrokken, hoewel dit juridisch niet noodzakelijk was.

15 Ten slotte betoogt de Griekse regering, dat er al bij de aanvang van het onderzoek van de Commissie geen wettelijke of andere voorschriften meer bestonden met betrekking tot gunstiger kredietvoorwaarden voor de aankoop van Griekse landbouwmachines dan voor gelijksoortige, uit de Lid-Staten ingevoerde machines.

Daarom ook had zij de Commissie de tekst van dergelijke voorschriften niet kunnen verschaffen. Bijgevolg zou er geen sprake zijn geweest van schending van artikel 5 van het Verdrag.

16 Vooreerst zij opgemerkt, dat besluit nr. 749/70 van 18 september 1970 van het Coördinatiecomité voor het economisch beleid van kracht was op de datum waarop de Helleense Republiek tot de Europese Economische Gemeenschap toetrad, en dat het voorzag in gunstiger kredietvoorwaarden voor de aankoop van landbouwmachines van nationaal fabrikaat dan voor de aankoop van uit andere Lid-Staten ingevoerde machines. Zoals de Griekse regering uitdrukkelijk erkent, zijn dergelijke regels maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve invoerbeperkingen, doordat zij de koper ertoe aansporen te kiezen voor machines van nationaal fabrikaat. Zij vallen dus onder het verbod van artikel 30 van het Verdrag, dat overeenkomstig artikel 35 Toetredingsakte vanaf de toetreding van de Helleense Republiek op haar van toepassing was. Uit het dossier blijkt dat bovengenoemd besluit eerst is afgeschaft op het moment waarop het door het Economisch Comité op 24 september 1981 bekrachtigde besluit van het Monetair Comité van 20 augustus 1981 in werking trad door de publikatie ervan in het Griekse staatsblad. Dit moment ligt echter in ieder geval vóór het einde van de door de Commissie in haar met redenen omkleed advies gestelde termijn. Daardoor valt de handhaving van besluit nr. 749/70 na de toetreding buiten het kader van de onderhavige niet-nakomingszaak.

17 Vervolgens zij erop gewezen, dat het ministerie van Industrie en Energie bij nota nr. Ph5 3/42 van 31 maart 1982 de Griekse Landbouwbank verzocht, voor de verstrekking van leningen voor de aankoop van ingevoerde centrifugeer- en decanteermachines voor de uitrusting van oliefabrieken, een verklaring te verlangen, inhoudende dat de betrokken machines niet door de nationale industrie worden vervaardigd. Hoewel deze nota verwijst naar het ingetrokken besluit nr. 749/70 en zij volgens de Griekse regering ongeldig is, volstaat het enkele feit dat de Landbouwbank door middel van circulaire nr. 96/82 deze nota onder haar diensten verspreidde en deze verzocht eraan te voldoen, om vast te stellen dat zij leidde tot een onduidelijke en onzekere situatie, ten nadele van ingevoerde machines. Aan deze situatie werd pas een einde gemaakt door de brief van het ministerie van 23 september 1984, waarbij bovengenoemde nota werd ingetrokken, en door circulaire nr. 238 van de Landbouwbank van 24 september 1984, waarbij circulaire nr. 96/82 werd herroepen. Een dergelijke situatie is reeds op zich te beschouwen als een maatregel van gelijke werking in de zin van artikel 30. Er zijn dus redenen aanwezig om vast te stellen dat er ten aanzien van de in de nota vermelde machines sprake was van een niet-nakoming gedurende de periode tussen het moment waarop die nota aan de bank werd gezonden, en dat waarop zij werd herroepen.

18 Daarentegen heeft de Commissie onvoldoende bewijs aangevoerd om te kunnen vaststellen dat bovengenoemde nota slechts een voorbeeld is van een algemeen beleid van de Griekse regering om gunstiger kredietvoorwaarden toe te kennen bij de aankoop van Griekse landbouwmachines dan van gelijksoortige, uit andere Lid-Staten ingevoerde machines, ja zelfs dat dit beleid werd voortgezet na de herroeping van de nota.

19 Met betrekking tot de gestelde schending van artikel 5 van het Verdrag moet worden beklemtoond, dat deze bepaling de Lid-Staten de verplichting oplegt de door artikel 155, eerste streepje, aan de Commissie toevertrouwde taak, te weten toezien op de toepassing zowel van de bepalingen van het Verdrag als van de bepalingen welke de instellingen krachtens het Verdrag vaststellen, te vergemakkelijken. De Lid-Staten dienen dus loyaal mee te werken aan ieder door de Commissie krachtens artikel 169 verricht onderzoek en haar daartoe alle gevraagde inlichtingen te verschaffen. In het onderhavige geval moet ter zake worden vastgesteld, dat in de precontentieuze procedure misverstanden lijken te zijn ontstaan, waarvan sommige hadden kunnen worden vermeden indien de Griekse regering de Commissie meer inlichtingen had verstrekt.

20 Dit neemt evenwel niet weg dat de Commissie, wanneer zij een beroep wegens niet-nakoming instelt ter zake van schending van artikel 5, de handelingen of verzuimen waarin die schending haars inziens bestaat, moet omschrijven. Tijdens de procedure voor het Hof heeft de Commissie gepreciseerd, dat haar bezwaren betrekking hebben op het verzuim van de Griekse regering om haar de tekst mee te delen van de bepalingen die de kredietvoorwaarden regelen voor de aankoop van andere dan de in nota nr. Ph5 3/42 bedoelde landbouwmachines. Gelet evenwel op de verklaring van de Griekse regering, dat er — naast genoemde nota — in die tijd geen kredietvoorschriften bestonden waardoor Griekse landbouwmachines werden beoordeeld ten opzichte van uit andere Lid-Staten ingevoerde machines, kan het verzuim om gevolg te geven aan de verzoeken van de Commissie haar de tekst van die voorschriften mee te delen, niet worden geacht in strijd te zijn geweest met artikel 5 van het Verdrag. Daar de Commissie geen andere feiten heeft gesteld waaruit van een duidelijk gebrek aan medewerking van de zijde van de Griekse regering zou kunnen blijken, moet het beroep, voor zover gebaseerd op artikel 5 EEG-Verdrag, worden verworpen.

21 Mitsdien moet worden vastgesteld, dat de Helleense Republiek de krachtens artikel 30 EEG-Verdrag juncto artikel 35 Toetredingsakte op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen door eerst op 23 september 1984 nota nr. Ph5 3/42 van het ministerie van Industrie en Energie van 31 maart 1982 in te trekken, waarbij de Griekse Landbouwbank werd verzocht erop toe te zien, dat haar diensten voor de verstrekking van leningen voor de aankoop van centrifugeer- en decanteermachines voor de uitrusting van oliefabrieken de overlegging door de belanghebbenden zouden verlangen van een verklaring van het ministerie, inhoudende dat soortgelijke machines niet in Griekenland werden vervaardigd. Voor het overige echter moet het beroep worden verworpen.

Kosten

22 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Nochtans kan het Hof luidens paragraaf 3, eerste alinea, van hetzelfde artikel de proceskosten geheel of gedeeltelijk compenseren, indien partijen onderscheidenlijk op een of meer punten in het ongelijk worden gesteld. In casu dient van deze mogelijkheid gebruik te worden gemaakt, en dient elk der partijen in haar eigen kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende, verstaat:

1) **Door nota Ph5 3/42 van het ministerie van Industrie en Energie van 31 maart 1982, waarbij de Griekse Landbouwbank werd verzocht erop toe te zien, dat haar diensten bij de verstrekking van leningen voor de aankoop van centrifugeer- en decanteermachines voor oliefabrieken de overlegging door de belanghebbenden zouden verlangen van een verklaring van het ministerie, inhoudende dat dergelijke machines niet in Griekenland werden vervaardigd, eerst op 23 september 1984 in te trekken, is de Helleense Republiek de krachtens artikel 30 EEG-Verdrag juncto artikel 35 Toetredingsakte op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.**

2) Het beroep wordt voor het overige verworpen.

3) Elk der partijen zal de eigen kosten dragen.

Mackenzie Stuart Everling Bahlmann

Koopmans Due Galmot Kakouris

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 11 december 1985.

De griffier
P. Heim

De president
A. J. Mackenzie Stuart